

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

ГОРЗОВ Анатолій Петрович - Старший науковий співробітник відділу наукового забезпечення організації роботи та управління в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України
старший радник юстиції

УСТИМЕНКО Вікторія Володимирівна - Старший науковий співробітник відділу досліджень проблем діяльності прокуратури поза кримінальною сферою Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України юрист 3 класу

УДК 343.163

*В статті автори проводять аналіз пред-
ложенных понять и дают определение поня-
тия кадрового обеспечения в органах проку-
ратуры Украины, которое будет способствовать
повышению эффективности деятельности
прокуратуры. Определяют основные струк-
турные элементы кадрового обеспечения в ор-
ганах прокуратуры Украины, а именно: цель,
субъекты и объекты кадровой работы, глав-
ные задачи и основные направления работы
по кадровому обеспечению, формы, составля-
ющие функциональной структуры.*

Ключові слова: *кадрове забезпечення, органи про-
куратуры Украины, кадры органов прокуратуры, ка-
дрова работа.*

Діяльність органів прокуратури України спрямована на всемірне утвердження верховенства закону, зміцнення правопорядку, захист прав і свобод громадян та інтересів держави і суспільства. Виконання зазначених завдань напряму залежить від кадрової політики органів прокуратури та ефективної системи кадрового забезпечення, які повинні враховувати новітні тенденції, вітчизняний і зарубіжний досвід кадрового забезпечення. Виконання конституційних функцій органів прокуратури України забезпечується уповноваженими на те працівниками, основною категорією кадрів у прокуратурі – прокурорами.

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року постала необхідність наукового дослідження проблем функціонування проку-

ратури щодо належної організації кадрового забезпечення. Отже, на нашу думку, сьогодні важливим є дослідження поняття «кадрове забезпечення в органах прокуратури України».

Теоретичні й організаційно-правові аспекти кадрового забезпечення в органах прокуратури України розглядаються в працях українських і зарубіжних вчених, а саме в наукових працях: М. Бурбики, В. Бессарабова, Л. М. Курочки, С. Ківалова, П. Каркача, О. Капінус, М. Мичка, О. Литвака, В. Остапчука, С. Подкопаєва, А. Пшонки, В. Рябцева, В. Сухоноса, О. Смірнова, Г. Середи, О. Толочка, Л. Шевченко, П. Шумського, М. Якимчука й інших науковців. Однак, у зв'язку з прийняттям нового Закону України «Про прокуратуру» поняття «кадрового забезпечення в органах прокуратури України» потребує подальшої наукової розвідки.

Отже, метою даної статті є визначення актуальних питань кадрового забезпечення в органах прокуратури України.

Ефективне виконання завдань, поставлених перед органами прокуратури, залежить від своєчасного і якісного кадрового забезпечення [1].

У чинних законодавчих актах, які регламентують діяльність органів прокуратури України, зокрема в Конституції України, Законі України «Про прокуратуру» та відомчих правових актах Генерального прокурора України, вживається термін «кадрове забезпечення», проте його чіткого визначення немає. Варто зазначити, що кадрове забезпе-

чення органів прокуратури України полягає у належній організації роботи з підготовки, добору, розстановки та виховання кадрів, підвищенні професійної компетентності, формування у прокурора високих моральних якостей при виконанні ним посадових обов'язків, тому з'ясування понятійного апарату цієї діяльності прокуратури є важливим.

У юридичній літературі поняття та зміст терміну «забезпечення» фактично не досліджувались. У словнику В.І. Даля слово «забезпечувати» трактується, як „надати все необхідне [2, с. 577]. У словнику української мови «забезпечувати» – означає постачати щось у достатній кількості, задовольняти певні потреби, створювати надійні умови для здійснення чого-небудь, гарантувати щось, захищати, охороняти кого-небудь, щонебудь від небезпеки [3, с. 19].

Слово «кадри» походить від французького «cadre», що у перекладі означає «рама, рамка» [4]. Саме в такому визначенні називався в минулому для широкого загалу офіційний список працівників державних установ. Виходячи з цього, кадрами називали списки працівників, а потім і службовців, які опинилися в цих списках.

Кадрове забезпечення – комплекс дій, направлених на пошук, оцінку і встановлення правовідносин з працівниками як в самій установі, підприємстві, організації для подальшого кар'єрного зросту, так і для нового найму працівників на тимчасовій чи постійній основі.

У наказі Генерального прокурора України від 15 вересня 2014 року № 2гн «Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України» зазначено, що основними критеріями оцінки кадрової роботи є: укомплектування колективів прокуратур, їх структурних підрозділів кваліфікованими, сумлінними працівниками, прозорість і справедливність у доборі, розстановці та переміщенні кадрів, стабільність кадрового складу, забезпечення раціонального співвідношення молодих і досвідчених працівників, належного рівня службової та трудової дисципліни.

В оцінці діяльності прокурорів і слідчих визначальними критеріями мають бути: кваліфікованість, компетентність, досвідченість, відданість справі, ініціативність, особистий

внесок у підвищення ефективності прокурорсько-слідчої діяльності, принциповість та неупередженість у вирішенні службових питань, уміння протистояти незаконному впливу, непримиренність до будь-яких порушень закону, дотримання морально-етичних норм [5].

До кадрів органів прокуратури України відносять лише працівників, яким присвоєні класні чини, – прокурорів, оскільки це основна категорія працівників органів прокуратури України, єдина категорія уповноважена виконувати конституційні функції прокуратури та основні завдання визначені Законом України «Про прокуратуру». Однак, вважаємо, більш доцільним вживати термін «кадри органів прокуратури України» в широкому розумінні і відносити до означеного всі категорії працівників: прокурорів, наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів і докторантів, державних службовців, технічних та медичних працівників, які працюють у системі органів прокуратури України.

Як зазначає Г. Васильєв, нині виконання прокурорських повноважень на рівні вимог часу можливе лише за умови формування кадрового корпусу прокуратури з відданих справі, висококваліфікованих фахівців. Нагальною вимогою часу є потреба в удосконаленні професійного добору претендентів на посади в органах прокуратури, формуванню кадрового потенціалу прокуратури нової генерації, залученню чесних і здібних працівників. Саме такий підхід дасть змогу підняти авторитет прокуратури, підняти честь і гідність професії прокурора [6, с. 6].

Поділяючи думку М.М. Бурбики, вважаємо, що невід'ємними елементами роботи з кадрами в органах прокуратури виступають: визначення оптимально необхідної кількості працівників, їх посадової категорійності та рівня спеціальної професійної підготовки; підбір; оцінка; переміщення; звільнення працівників; підготовка кадрів (початкова, спеціальна, перепідготовка та підвищення кваліфікації); стимулювання службово-трудової активності їх праці та соціальної спрямованості останньої; виховання кадрів та його психологічне забезпечення [7].

Зважаючи на загальні підходи до тлумачення поняття «робота з кадрами», зазначаємо, що поняття «робота з кадрами про-

куратури» відображає сукупність логічно та організаційно взаємопов'язаних форм і методів діяльності щодо реалізації цілей та завдань кадрової політики прокуратури з добору, розстановки, організації підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів в органах прокуратури України.

Т. Кагановська зазначає, що робота з кадрами, яка втілюється у відповідну політику на рівні держави, не може існувати як розрінене явище, оскільки охоплює значне коло питань, що пов'язані з різними аспектами добору, розстановки, підвищення кваліфікації персоналу державних підприємств, установ та організацій. Саме тому необхідно вести мову про певну системну діяльність кадрового забезпечення в державі [8].

Запропоноване визначення дає можливість виділити й основні структурні елементи кадрової роботи в органах прокуратури України, а саме: мета, суб'єкти та об'єкти кадрової роботи, головні завдання й основні напрями роботи, форми, складові функціональної структури кадрового забезпечення тощо.

Мета кадрового забезпечення органів прокуратури України – досягнення задоволення потреб у висококваліфікованих кадрах та ефективне виконання ними конституційних функцій органів прокуратури України. Досягнення такої мети потребує реалізації індивідуального підходу до добору, розстановки, підготовки, виховання і раціонального використання кадрів органів прокуратури України.

Суб'єктами кадрового забезпечення органів прокуратури України в органах прокуратури України, які безпосередньо пов'язані з виконанням функцій кадрового забезпечення, є Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів, начальник (прокурор) кадрового структурного підрозділу, Національна академія прокуратури України, керівник прокуратури своїм наказом призначає кандидата на посаду. Крім того, такими суб'єктами є прокурори, які займають адміністративні посади – керівники структурних підрозділів, які, завдяки своїм службовим повноваженням, здатні свідомо та цілеспрямовано реалізувати заходи добору, розстановки, виховання, організації безперервного професійного на-

вчання підпорядкованих прокурорів.

Об'єктами кадрового забезпечення органів прокуратури України є:

- кандидат на посаду прокурора, тобто громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи в галузі права не менше двох років та володіє державною мовою;

- прокурор регіональної прокуратури, який має стаж роботи на посаді прокурора не менше трьох років;

- прокурор Генеральної прокуратури України, який має стаж роботи на посаді прокурора не менше п'яти років

- військовий прокурор з числа офіцерів, який проходив військову службу або перебував у запасі і має вищу юридичну освіту.

Не може бути об'єктом кадрового забезпечення органів прокуратури України особа, яка:

- визнана судом обмежено дієздатною або недієздатною;

- має захворювання, що перешкоджає виконанню обов'язків прокурора;

- має незняту чи непогашену судимість або на яку накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення [9].

Отже, об'єкти кадрового забезпечення органів прокуратури України – це кадровий потенціал суспільства та працівники органів прокуратури, а саме кандидати на посади прокурорів, які відповідають вимогам визначеним в Законі України «Про прокуратуру», та працівники прокуратури, а саме: прокурори, державні службовці та інші працівники.

Головні завдання кадрового забезпечення органів прокуратури України зосереджуються на: укомплектуванні посад за основними напрямками діяльності та керівного складу прокуратури, взаємодії кадрових підрозділів на рівні, достатньому для виконання завдань покладених на органи прокуратури; виконанні завдань щодо упорядкування управлінських структур та звільнення осіб, які досягли граничного віку перебування на прокурорській службі; пошуку ефективних механізмів оптимізації системи кадрового забезпечення.

Основними напрямками кадрового забезпечення органів прокуратури України є: комплексне вирішення завдань якісного

комплектування та ефективного використання кадрового потенціалу в усій сфері кадрової роботи; ґрунтовне запровадження активних методів та форм підготовки необхідних фахівців для реалізації функцій та завдань; планомірна робота з керівними кадрами та кадровим резервом висунення, планування просування по службі, підготовка кандидатів для висунення на вищі посади, навчання, підвищення кваліфікації і стажування на відповідних посадах, переміщення прокурорських працівників; активізація роботи керівників усіх рівнів і кадрових підрозділів щодо стабілізації колективів прокуратур, підвищення активізації роботи молодих спеціалістів усієї номенклатури посад, удосконалення організаційних, матеріальних і моральних заохочень; підняття на якісно новий рівень ролі кадрових підрозділів у забезпеченні соціальних гарантій для прокурорських прокурорів; запровадження новітніх форм добору та розстановки кадрів; забезпечення широкої гласності у роботі прокуратури; створення системи безперервного професійного навчання та підготовки спеціалістів для кадрових підрозділів; оновлення наукового та методичного забезпечення кадрової роботи, а також її матеріально-технічного та інформаційного забезпечення.

Функції кадрового забезпечення органів прокуратури України – це окремі напрями роботи з кадрами в органах прокуратури України.

Такими функціями, на нашу думку, є: комплектування органів прокуратури висококваліфікованими, морально стійкими кадрами; вивчення та аналіз стану роботи з добору, розстановки, зміцнення та збереження професійних кадрів, навчання і виховання працівників, розробки заходів щодо вдосконалення цієї роботи; впровадження новітніх методів і форм роботи з кадрами; вивчення ділових та моральних якостей кадрів, створення кадрового резерву; проведення службового атестування прокурорів і державних службовців; планування потреб органів прокуратури щодо кадрового забезпечення; організація заходів профілактично-виховної роботи для попередження порушень законності працівниками прокуратури; організація ведення обліку кадрів; аналіз та

узагальнення організації кадрового забезпечення; організацію роботи щодо здійснення наставництва над молодими фахівцями; організація прокурорського самоврядування вирішення соціально-побутових потреб працівників, питань надання соціального та матеріально-побутового забезпечення прокурорів та інших працівників органів прокуратури.

Отже, на нашу думку, необхідним є визначення головної функцією кадрового забезпечення органів прокуратури України є комплектування прокуратури висококваліфікованими кадрами та здійснювати кадрову роботу щодо добору, розстановки, комплектування та виховання кадрів, збереження та підвищення їх професійної компетентності.

Комплектування прокуратур висококваліфікованими кадрами є провідною складовою кадрового забезпечення, адже від рівня професійної компетентності прокурорів залежить ефективність діяльності прокуратури в цілому.

Складові функціональної структури кадрового забезпечення: визначення організаційних та правових основ кадрової політики в державі; підготовка кадрів та підбір кадрів (планування та визначення кількості працівників і рівень їх професійної компетентності, робота з резервом); призначення на посаду прокурора (вимоги визначені у Законі України «Про прокуратуру»; розстановка кадрів); проходження служби в органах прокуратури; припинення служби (соціальне та матеріально-побутове забезпечення прокурора та інших працівників органів прокуратури; матеріально-побутове забезпечення прокурора, заходи соціального захисту прокурора, пенсійне забезпечення працівників прокуратури, звільнення з посади прокурора; робота з ветеранами).

Поділяємо думку Т. Кагановської, що функціонування кадрового забезпечення є безперервним процесом, що обумовлено як постійною зміною умов здійснення, вимог та завдань до державної служби, так і необхідністю оновлення кадрів [8].

М.М. Бурбика визначає «роботу з кадрами в органах прокуратури» як нормативно визначену цілеспрямовану діяльність спеціально уповноважених підрозділів (служб), їх

АНОТАЦІЯ

У статті автори проводять аналіз та визначення поняття кадрового забезпечення в органах прокуратури України, яке сприятиме підвищенню ефективності діяльності прокуратури. Визначають основні структурні елементи кадрового забезпечення в органах прокуратури України, а саме: його мету, суб'єкти та об'єкти кадрової роботи, головні завдання й основні напрями роботи з кадрового забезпечення, форми, складові функціональної структури.

працівників та керівників (начальників) усіх рівнів щодо процесів професійної орієнтації, прогнозування і планування кадрових потреб, відбору, підготовки, розстановки, соціально-правового забезпечення працівників прокуратури, їх звільнення та подальшого пенсійного забезпечення [7, с. 30].

На нашу думку, кадрове забезпечення органів прокуратури України варто розуміти як цілеспрямовану діяльність спеціально уповноважених посадових осіб прокуратури щодо процесів професійної орієнтації, прогнозування і планування кадрових потреб, відбору, підготовки, розстановки та звільнення особового складу.

Отже, кадрове забезпечення органів прокуратури України – це безперервний процес формування кадрового складу прокуратури уповноваженими відповідно до Закону України «Про прокуратуру» суб'єктами кадрового забезпечення, яке полягає у належно організованій роботі з:

– підготовки прокурорів та проведення кваліфікаційного іспиту, конкурсу на зайняття вакантної посади,

– призначення прокурорів на посади та просування по службі, призначення на адміністративні посади та звільнення;

– застосування заходів дисциплінарного впливу;

– виховання кадрів, підвищення професійної майстерності й ділової кваліфікації працівників, моральних якостей при виконанні ними посадових обов'язків;

– матеріального, соціального забезпечення працівників прокуратури.

Крім того, слід зазначити, що визначення актуальних питань кадрового забезпечення органів прокуратури України актуалізує

SUMMARY

In this article the authors carry out the analysis and definition of staffing in the prosecution of Ukraine, which will increase the efficiency of the prosecution. Identify the main structural elements of staffing in the prosecution of Ukraine, namely it: purpose, subjects and objects HR, main tasks and key areas of work of staff, form the components of the functional structure.

необхідність суттєвого підвищення вимог до ефективності кадрового забезпечення, що, у свою чергу, передбачає закономірність пошуку та обрання нових, удосконалених підходів до добору, професійної підготовки, розстановки, адаптації, виховання, навчання і супроводження діяльності відповідних кадрів прокуратури.

Література.

1. Інструкція з обліку прокурорсько-слідчих кадрів в органах прокуратури України затверджена наказом Генерального прокурора України від 27 січня 2012 року № 5 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/nopd.html>.

2. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : [в 4 т.] / Даль В. И. – М. : Рус. яз., 1978.

3. Словник української мови / під ред. І. К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1970– 1980. – Т. 3. – 1972. – 744 с.

4. Гербер Р., Юнг. Г. Кадри в системі соціального управління. – М.: Прогресс, 1970. – 184 с.

5. Наказ Генерального прокурора України від 15 вересня 2014 року №2-гн «Про організацію роботи з кадрами в органах прокуратури України» Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua>.

6. Васильев А. С. Административное право Украины (общая часть) : [учеб. пособ.] / Васильев А. С. – Х. : Одиссей, 2001. – 288 с.

7. Бурбика М.М. Работа с персоналом в органах прокуратуры Украины: организационно-правовые вопросы / дис. канд. юрид. наук: 12.00.07./ М.М. Бурбика; Харьковський нац. ун-т внутрішніх справ. – Х., 2007 – 191с.

8. Кагановська Т. Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: Монографія. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – 330 с.

9. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року. – К.:Алерта,2014. – 100 с.